

Στο γιαλό μύριες δάκρυαν καὶ δάκρυαν τὰ φῶτα,
Κ' ἐγώ, τ' ἀνέφερον παιδί, τὰ πῦρα γιὰ καρδίαις
Καὶ κάτω μέσα μου, βαθεία, γιὰ τὴν ἀγάπην ἐρώτα...

Δὲ μ' ἀποκρίθηκε κανεὶς, κανεὶς, καμιά φωνή
Κ' ἔμεινα μὲ τὸ ρώτημα πού ἀπὸ παιδάκι λῆω
Σιωπή... κ' ἡ λίμνη ἀσάλευτη καὶ ἀχνόφωτη κ' ἱερή
Μ' ἔνα βαθύ μυστήριο: κ' ἔβλεπον ὠραίο...

ΤΑ ΚΑΡΑΒΙΑ

Καράβια πού ἀνοίχτηκατε στὰ λιμνικά νερά
Μὲ τὰ μεγάλα σας παννιά τὰ παραπονεμένα,
Καὶ φεύγετε ἀργονίκητα καὶ μελαγχολικά
Πῶς μοῦ μιλάτε δλόδοθα τὸ βράδι ἀπόψ' ἔμένα...

Ξένος ὡς εἶμαι καὶ ἄρρωστος καὶ πλάνος, σὰς θωρῶ
Καὶ λῆω μὴν κάτω μ' ἔδεσε μαζί μὲ τὴ ζωή σας,
Καὶ σὰς κυτῶ, καὶ σὰς κυτῶ καὶ ἀθέλητα μιῶ:
Καράβια, ἔλατε στὸ γιαλὸ καὶ πάρτε με μαζί σας!

Γενέθ.

ΔΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗΝ ΟΞΩΠΟΡΤΑ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Καλλιτεχνικὴ ἔκδοση τοῦ «Σεράπιου» τῆς
Ἀλεξάνδρειας, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέα.
Ποιητικὴ στὰ γραφεῖα τοῦ «Σεράπιου»
(Revue «Serapion». Alexandrie — Egypte)
φρ. 5. Γιὰ τοὺς συνδρομητάδες τοῦ «Σερά-
πιου» καὶ τοῦ «Νουμά» φρ. 3.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΜΕ ΠΙΑΝΟ

Τυπωθήκανε στὴ Λεϊψία καὶ που-
λιούνται στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά».

α') ΠΟΙΗΣΗ ΜΑΛΑΚΑΣΗ:

- 1) Στὴν ἀνέμη χαρτωμένα Δρ. 1.—
- 2) Τραγουδάκι » 1.—
- 3) Στὴ νῆσο πέρα ὁ πύργος τῆς Ἀθώ-
ρητης » 1.—

β') ΠΟΙΗΣΗ ΑΔΕΣ. ΠΑΛΛΗ:

- 4) Μολιδιατίσσα Δρ. 1.—
- 5) Μισιριώτισσα » 1.—
- 6) Ρουμελιώτισσα. » 1.50
- 7) Ἀφροδίτη. » 1.50
- 8) Χάιντε χρῶρδε. » 1.—
- 9) Μικρούλα. » 1.50
- 10) Στὸν Ἐποπα (μαλλιαρικά Πέπ!) Χαρίζεται.
Ὅλα μαζί ἕνας τόμος φρ. 5.

στὴ νὰ δοῦν τὸ ἐνοικιαστήριο.

— Μράβο! Ἐγὼ! Ἀριστοῦργημα! Καλὰ νὰ
πάθει ὁ φαρλατὰς! Ὁ Μεγαλοιδεάτης! Ὁ Ἀερό-
μυαλος! Ὁ Ζευζίκης!

— Ἀ! ἀλάφρωσα! Χιχιχί!

Ὅλοι κρατιοῦντανε δλοκόκκινοι νὰ μὴ ξεσπά-
σουνε στὰ γέλοια! μερικοὶ ξεφεύγανε κρυφὰ καὶ τρέ-
χανε ἀνάμεσα στοὺς τάφους, καὶ ἀκούγες ἀσυγκρά-
τητα πιά τὰ γέλοια τους καὶ τὰ ξεφωνητά.

— Χιχιχί! Ποιητάκος! Δὸν Κιχώτης! Ἀλά-
φρωσα... Ἀλάφρωσα!

Ἀ! ἡ Ἰδέα, ἡ Ἰδέα, ἡ ὁμορφὴ Βασιλοπούλα
πού προχωρεῖ μέσα στὸ θαμπὸ χρυσάφι τῆς Αὐγῆς
καὶ κατεβαίνει τὸ βουνὸ τὸ ἡλιοκαυμένο καὶ πάει
πρὸς τὴν Πολιτεία πού κοιμᾶται ἐνὶ σκότεινι
ταχυμένη, πάει μὲ τὴν πορφυρὰ τὴν αὐτοκρατορικὴ
πού σέρνεται στὶς λάσπες. Κι ἀπὸ τὶς σπηλιὰς δλό-
γυρα καὶ ἀπὸ τὶς τρύπες τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τὰ χαμό-
σπιτα πού χάσκουνε δλόμαυρα, γραμμὴ προβαίνουνε
καὶ τρέχουνε, μὲ τὰ πόδια, μὲ τὰ χέρια, μὲ τὰ γό-
νατα, νάνοι τερατόμορφοι (μέσα στὴ νύχτα φαντά-
ζουνε σὰν ἄνθρωποι) καὶ τὴ γιουχαρίζουνε καὶ τῆς
πετοῦν βρισιὰς καὶ πέτρες γιὰ νὰ τῆς κόψουνε τὸ
δρόμο. Κι αὐτὴ προχωρεῖ ἤρεμῃ καὶ γαλανομάτα,

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 8.— Γιὰ τὴν Ἐπαρχίαν Δρ.

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10.

Γιὰ τὴν Ἐπαρχίαν δεχόμεστε καὶ τρεῖς μῆνες (2 Δρ. τὴν τρι-
μηνία) συνδρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συνδρομὴν του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιοῦνται
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κισόκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἑθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιό-
δρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ρόδρομου Ὁμόνοια), στὸ κισόκι Ἰαννουπούλου (Χαυ-
τεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ
Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπω-

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ παληκαριὰ τοῦ κ. Θεοτόκη—Δαῖκοι ῥήτο-
ρες—Ὁ κ. Γ. Φραγκοῦδης—Ἡ ρίζα τοῦ
κακοῦ—Οἱ δικοὶ μας.

ΒΙΑΣΤΗΚΑΜΕ, θαρροῦμε, στὸ περασμένο φύλλο
νὰ θαμᾶσουμε τὴν παληκαριὰ τοῦ κ. Θεοτόκη. Ἡ
ἀλήθεια εἶναι πῶς ἔδειξε ὁ ἄνθρωπος κάποια παλη-
καριὰ, λέγοντας ἑξόστερα τὴ γνώμην του καὶ δηλώ-
νοντας, πῶς παραιτεῖται καὶ ἀπὸ τὸ κομματικὸ ἀρ-
χηγικὸ καὶ ἀπὸ τὸ βουλευτικὸ, μὰ ἡ παληκαριὰ
τοῦ ἔβλεπε ὅσο καὶ τὰ ῥόδα, μονάχα μιὰν αὐγὴν.
Γιατὶ δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ καταλογιστοῖ γιὰ παλη-
καριὰ ἢ ἀπόκρισιν τοῦ πού μᾶς τὴ φέρανε οἱ φίλοι
τοῦ γυρίζοντας ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς πού πῆγανε νὰ
τονὲ καταφέρουνε νάλλὰξ ἀπόφαση. Ἐπειδὴ, λέει,
εἶναι κρίσιμη ἡ περιστάσις δὲν παραιτεῖται γιὰ τὴν
ᾠρα ἀπὸ τὸ ἀρχηγικὸ οὔτε ἀπὸ τὸ βουλευτικὸ,
μὰ ἀφίνει τοὺς φίλους του νὰ πολιτευτοῦνε στὴ
Βουλὴ ὅπως αὐτοὶ τὸ βρῶσιν καλὸ (=παῦει πιά
νὰναι ἀρχηγὸς τους) καὶ δὲν ἔχει σκοπὸ νὰν τὸ κου-
νήσει ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς μεθαῦριο πού θάνοῖξιν ἢ
Βουλὴ (=παῦει νὰναι καὶ βουλευτὴς).

Ναὶ ἢ ὅχι, εἶτανε νὰ πεῖ ὁ κ. Θεοτόκης καὶ τοῦ-
λειψε τὸ κουράγιο νὰν τὸ πεῖ. Μαθημένα λόγια, μα-
σημένες πράξεις. Νά, ἡ πολιτικὴ μας καταντῇ, πού

μὲ σμιμένα ἔμπρὸς τὰ χέρια, σὰ νὰ προσεύχεται,
σὰ νὰ εὐλογεῖ... Φορεῖ χρυσὴ κορώνη στὸ κεφάλι,
φορεῖ κορδέλα κόκκινὴ στὸ λαιμὸ καὶ προχωρεῖ ἀνά-
μεσα στοὺς νάνους, ντροπκλή, γλυκεῖα καὶ ἀθώα, καὶ
τραβᾷ πρὸς τὴν Πολιτεία νὰ σφαγεῖ, ἢ νὰ μπεῖ Βα-
σίλισσα.

Πῶς καὶ μπροστὰ στὴν Ὁρέστη οἱ νάνοι γε-
λοῦσανε καὶ βρίζανε. Κι αὐτὸς προχωροῦσε ἤρεμος,
γλυκὸς καὶ ἀθώος γιὰ νὰ σφαγεῖ.

Ὁ Νεῦτωνας τῶν ἀστρῶν βρέθηκε, μὰ τῶν
καρδιῶν δὲν ἦρθε ἀκόμα. Μὰ θάρρει! Καὶ θὰ μᾶς
μῦθεῖ στὰ καταπράσινα Ἐλευσίνεια Μυστήρια.
Καὶ θὰ γνωρίσουμε τὴ χαρὰ. Ἀπάνω ἀπὸ τοὺς σχο-
λαστικὸς κηπουρὸς καὶ τὰ στενοκέφαλα δόγματα,
ἀπάνω ἀπὸ τὴν ἐγωλατρίαν καὶ μισερὲς ἀπόλαυσις
τοῦ ἀτομικοῦ ἔγῳ, ἀπὸ τὴ γεωμετρικὴ, ἀφυχτι-
κὴ λογικὴ τῶν πραχτικῶν, ἀπὸ τὰ μισογκρεμι-
σμένα σύνορα ἡθικῆς καὶ ἀνθρωπότητος καλοῦ καὶ
κακοῦ, ὁμορφου καὶ ἀσκημου, ἀπάνω ἀπὸ τὴ διά-
κριση ζῶου καὶ ἀνθρώπου, ἀνθρώπου καὶ θεοῦ, θὰ
γνωρίσουμε τὴ χαρὰ.

Ἐνα ἄγριο φύσημα ἀναποδογύρισε τὰ φύλλα,
τὰ κυπαρίσσια σαλέψανε τὶς κορφές τους τρομαγ-
μένα καὶ τὰ μικρὰ κλαδιὰ φωνάζανε. Χοντρές στα-

ὁ κ. Θεοτόκης μὲ τὰ στενὰ του φερσίματα τὴν
καθρεφτίζει περίφημα.

*

ΑΡΧΙΝΗΣΑΝΕ καὶ τὰ λαϊκὰ κηρύγματα. Διάφοροι
ῥήτορες συνάξουν τὸν κοσμάκη στὶς πλατεῖες καὶ ἀγωνί-
ζονται νὰν τοῦ ἀνοίξουν τὰ μάτια καὶ νὰν τοῦ δείξουνε σὲ
τί βούρκο πολιτικὸ καὶ κοινωνικὸ κυλοῦμαστε καὶ μὴ ποιά
μῆσα θὰ σωθοῦμε.

Καλὰ καὶ ἔγια ὅλ' αὐτὰ. Μὰ ὁ Σύλλογος πού διοργα-
νώνει αὐτὰ τὰ λαϊκὰ κηρύγματα πρέπει νὰ ευσταθεῖ στοὺς
ῥήτορες νὰναι νὰ μὴν ξεθεώνουν τὸν κόσμο μιλώντας του
δοῦ καὶ τρεῖς ὥρες (ὅπως ἔγινε τὶς προάλλες στὰ Ἐξάρ-
χει), ἀλλὰ νὰ λένε λίγα πράγματα, μὲ οὐσία καὶ σὲ ἀπλὴ
γλώσσῃ γιὰ νὰν τὰ νιώθῃ ὁ κόσμος.

Πρέπει ἀκόμα ὁ Σύλλογος αὐτὸς νὰ διολέγῃ καὶ τοὺς
ῥήτορες καὶ νὰ μὴν ἐμπιστευτοῖ αὐτὴ τὴ δουλειὰ σ' ὅποιον
τύχει, γιὰτὶ τοῦτο βλάπτει ἀντὶ νὰ ὠφελεῖ. Τὶς προάλλες
μιλώντας κάποιος ῥήτορας σὲ κάποια πλατεῖα εἶπε ἀνέμεσα
στ' ἄλλα:

— Δοῦ εἶναι οἱ μεγαλύτερες πληγὲς τοῦ Ἑλληνισμοῦ
πού ζῇ στὴν Τουρκίᾳ οἱ Τούρκικες ἀρχὲς καὶ οἱ πρόξενοι
μας!

— Ὅχι, δὲ, μὰ τρεῖς εἶναι οἱ πληγὲς (εἶπε κάποιος
στὸν πλατὺν του), γιὰτὶ ξεχνάει ὁ ῥήτορας πῶς καὶ ἡ ἀ-
φεντιά του ἔχει μαθήσει τοὺς δικούς μας τῆς Τουρκίας,
γυρίζοντας χρόνια καὶ χρόνια στὴν Ἀνατολὴ καὶ ἄλλου καὶ
συνάξοντας συνδρομῆς γιὰ μιὰ μεγάλη ἐθνικὴ ἐφημερίδα
πού δὲ βγῆκε ἀκόμα καὶ πού δὲ θὰ βγεῖ ποτέ.

*

ΜΑΣ ἦρθε γιὰ λίγες μέρες ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια ὁ κ.
Φραγκοῦδης, δικηγόρος κ' ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους διαλεχτοὺς
πού ἀπὸ χρόνια εἶδαν τὰ χάλια μας καὶ τὰ φωνάζανε
καὶ, φυσικὰ, δὲν ἀκουστήκανε. Δὴ καὶ τέσσερα χρόνια, σ'
ἐποχὴ δηλ. πού οἱ Ρωμιοὶ ὅλα τὰ βλέπανε γύρω τους
τρανταφυλλένια καὶ χερκοροτούσανε τὸ Ρωμαῖκο πού ἀρ-
μίνιζε καμαρωτὸ καὶ μὲ πῆμα τὸν κερὶ στὰ πρασι-
σμένα νερά τῆς λιμνοθάλασσᾶς του, ὁ κ. Φραγκοῦδης πέ-
ταξε στὴ μέση τὴ «Μεταρρύθμισή» του καὶ χτύπησε κατα-
κέφαλα τὴν κομματικὴν φαυλοκρατίαν καὶ φώναξε τὸν κίν-
τυνο καὶ μᾶς κάλεσε νὰ γίνουμ' ἕνα καὶ ν' ἀγωνιστοῦμε
γιὰ τὴ σωτηρίαν μας.

Μερικοὶ βουλώσανε τ' αὐτὰ τους μὲ κερὶ γιὰ νὰ μὴ
τὸν ἀκούσουν. Ἄλλοι τὸν ἀκούσανε καὶ γαλάσανε, γιὰτὶ
βρῆκανε παλαβὴς τὶς προφητεῖες του. Ἄλλοι τὸν πετροβο-
λήσανε, γιὰτὶ οἱ ἀλήθειες του τοὺς τσοῦξαν. Καὶ ἡ «Με-
ταρρύθμιση» οὔτε νὰ χρονιάσῃ δὲν πρόφταξε.

Σήμερα ὅλοι ξαναμασσούνε τὰ λόγια του—κι ἔς μὴν
τονὲ θυμοῦνται—καὶ διαβάζοντας κανεὶς τὰ δίστηλα καὶ
τρίστηλα ἄρθρα στὶς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες ξεγελιάει καὶ
θαρρεῖ πῶς διαβάει παλιὰ φύλλα τῆς «Μεταρρύθμισης».

Ὅταν τὸν πρωτοεἶδαμε καὶ τονὲ ρωτήσαμε ἂν εἶναι
καὶ τοῦ λόγου του ἐπαναστάτης, μᾶς ἀποκρίθηκε γελώντας:

λαγματιὲς πέφταν ἀπὸ τὰ σύγνεφα πού κρεμόντανε
ἀποπάνω.

— Βρέχει! Βρέχει! φωνάζανε τῶρα ὅλοι δυ-
νατὰ καὶ φύγανε τρεχάτοι, ξεκαρδισμένοι στὰ
γέλοια.

— Βρέχει! βρέχει!

Ὁ Ὁρέστης κόπηκε στὴ μέση, κύταξε γύρω
του μὰ ἀγωνία κίτρινη περαχούθηκε στὸ πρόσωπό
του, ὡς εἶδε πῶς εἶχε μείνει σχεδὸν μόνος καὶ κα-
τέθηκε τρικλίζοντας ἀπὸ τὸ βῆμα ζητώντας μὲ τὴ
ματιὰ του τὴ Χρυσούλα. Μὰ δὲ μπορούσε τίποτα
νὰ διακρίνει. Μιὰ μαύρη σκέπη μπήκε μπροστὰ στὰ
μάτια του.

— Μὰ δὲν πειράζει, κ. Ἀστεριάδη, τοῦ ἔλεγε
δίπλα του ὁ κ. Πρόεδρος, μόλις κατορθώνοντας νὰ
κρατήσῃ τὴν ἀπαιτούμενη προεδρικὴ σοβαροσύνη.
Δὲν πειράζει... παρακαλᾷ... ἐξακολουθεῖτε.

— Ὅχι, ὅχι! Βρέχει! ἀκουστήκανε πάλι
πληθος φωνὲς πνιγμένες στὰ γέλοια. Βρέχει, βρέχει!

— Πάμε, Ὁρέστη! πάμε! ἔλεγε κ' ἡ Χρυ-
σοῦλα καὶ τὸν τραβοῦσε ἀπὸ τὸ χεῖρ ἱκετευτικὰ,
καὶ δὲν ἔβλεπε τὴν ᾠρὰ νὰ φύγῃ, νὰ φύγῃ μα-
κριὰ τους, νὰ μείνουνε πάλι μόνον, ἡσυχὸι κ' εὐ-
τυχισμένοι σὰν καὶ πρῶτα, μακριὰ ἀπὸ τὸ πλῆθος

— Βλέπω πως είμαι περιττός σήμερα, που όλοι είναι επαναστάτες, ακόμα κι εγώ. Μπουφίδης!

★

ΕΠΙΜΕΝΟΥΜΕ πώς ήρξα του κακού βρίσκεται στο έλεον εκπαιδευτικό μας σύστημα και πως ότο δεν αλλάζει αυτό και δε γίνεται άνθρωπώτερο, και χίλιοι νόμοι τίμιοι και μεταρρυθμιστικοί κι αν ψηφιστούμε, πάλι στον ίδιο φαύλο κύκλο θα τριγυρνάμε και πάλι στη σημερινή μας απίλη θα παραδέρνουμε.

Κι όμως το πρώτο και το σπουδαιότερο αυτό ζήτημα κανείς δε δείχνει πως το λογαριάζει. Μιλάνε για στρατό, για στόλο, για δικαιοσύνη, για οικονομίες, για όλα και μόνο για τα σχολεία μας δε μιλάνε. Τα βρίσκουν, φαίνεται, καλά και άγια. Με γειά τους.

Όσο το φαίξιμο βραχύνει κάπως περισσότερο έμεις τους δημοτικιστάδες. Δεν είτανε σήμερα ή πιο κατάλληλη περίπτωση να βγούμε και μετς μ' ένα υπόμνημά μας και να υποστηρίξουμε την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση;

★

Κ' ΕΝΑ άλλο ακόμα έπρεπε να κάνουμε σήμερα έμεις οι δημοτικιστάδες. Να σκηματίσουμε τύλλογο, να οργανώσουμε σε κόμμα, πολιτικοκοινωνικό πιά κι όχι φιλολογικό, και να πακίσουμε με κάθε μέσο νακουσεί ή γνώμη μας.

Σήμερα περισσότερο από άλλη φορά έχουμε χρέος να δουλέψουμε γερά και συστηματικά για να μη βρεθούμε μεθαύριο, στον έρχομό του Νυμφίου, σαν τις μωρές παρθένας, με σβησμένες τις λαμπάδες μας.

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

ΙΔ'

ΣΤΟ ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Είταν Αύγουστος τώρα. Είχαμε άλλον ένα μήνα διακοπές κ' ήρθαμε να τις περάσουμε σαυτό το καλύδι, που κάθουμαι τώρα ολομέναχος και σου γράφω.

Κάθε χρόνο την είχαμε την καλοπέραση τούτη... Σηκωθήκαμε πρωί πρωί, τοιμαστήκαμε, μανταλώσαμε τα παράθυρα, κλειδώσαμε τις πόρτες και τραβήξαμε κατά τον κάμπο, με το γαδουράκι του γέρου φορτωμένο δισάκκια, ζεμπιλία και στρωσίδια.

Ήρθαμε και τα βρήκαμε όλα σε τάξη. Το καλύδι σκουπισμένο, οι σιτοβολώνες άπάνω χωρισμένες σε δυο καμαράκια, οι τοίχοι άσβεστωμένοι, τ' άργαλειά παρασμένα τριγύρω, το τουφέκι, ο πεζόβολος, τα παραγάδια, τάνγκια, όλα στον τόπο τους... καθέτις έδω είτανε γλέντι, ως κ' ή δουλειά μας...

*) 'Η άρχη στο 352 φύλλο.

αυτό των μαύρων ανθρώπων.

Ο Όρεστης νευρικός, σαστισμένος, έσπρωξε τη Χρυσούλα από κοντά του άπότομα... Δεν ήξερε τί να κάμει, που να πεί, τί να πεί. Ένα άναφυλλητό του κόμπιαζε και τούπνιγε το λαιμό κ' ήθελε να κλάψει, να ξεσπάσει, μα δεν καταδεχότανε.

— Βρέχει! βρέχει! άκουγότανε πάλι οι φωνές και τα γέλια.

— Κύριε Γοργία, πάμε, είπε ή Χρυσούλα, κι άγγισε άνάλαφρα το Γο για που είτανε πεσμένος σε βαθιά συλλογή άπάνω στο βιβλίο. Πάμε! και τους έσπρωξε σιγά και τους δυο με μια κίνηση δειλότατα κ' προσεχτική. Πάμε!

Ο κ. Πρόεδρος έφυγε βιστικός, γιατί διέμορουσε πιά να πνίξει με το μαντήλι του τα γέλια, έτσι που στράφηκε τώρα ο Όρεστης και φάνηκε το ένοικιαστήριο σοδαρότατο να κάθεται άπάνω στη ρεντικότα.

Κ' είταν αλήθεια κωμικότατος ο Όρεστης έτσι που προχωρούσε κ' έφευγε με το ένοικιαστήριο άπίσω. Όλοι σκύφτανε το κεφάλι τους και τότε βλέπανε και τα μάτια τους γελοούσανε και το στόμα τους και όλη τους ή ψυχή, άδερφωμένοι όλοι σφιχτά στην κοινή άπόλαψη του Χυδαίου και του

Αυτό το μικρό χωραφάκι με τις συκίες του, με τις κληματαριές του, και μ' ένα περιβολάκι κοντά στη βρύση, είταν ή σεργιανιά μας. Δε μας έτρεφε το ξενοδούλι πιά τώρα. Το κατώγι μας είτανε γεμάτο, τα κουκούλια μας έβγαζαν το μετάξι τους, ως και βαμπάνι δε μας έλειπε. Ός και σουσάμι είχαμε για τις πηττες μας.

Μα μένα με κρυφόδερε μια στέρηση και μια λύπη που δεν έσωνε μήτε μετάξι μήτε σουσάμι να μου τη δώξη. Σάν έμπαινα στο καλύδι κι άνιστορούσα πώς εκεί, κοντά στη γωνιά, κάθισε ή άγιασμένη ή Έλένη τότες που τηνε γλύτωσε ο γέρο Βασίλης, και πώς δεν ξαναμπήκε σ' αυτό το καλύδι, δεν ήθελε να μου πη πως την αγαπάει εκείνη την κώχη που της ξανάφερε τη ζωή, μ' έπαιρναν τα δάκρια κάποτε, και κατέβαινα στο γιάλο να ξεσκάσω κοντά στα κύματα. Κι αυτόν το δύσεχτο χρόνο, που έφυγε ή Έλένη και πήρε τον άγύριστο δρόμο της άγισσύνης, που δεν μπορούσα πιά να την ξαναβω μήτε στο χωριό, είτανε δίστομο μαχαίρι ή λύπη μου και μου τρυπούσε ως πέρα τα σπλάχνα, κρυφά και δίχως να το ξέρη κανένας. Όρα πολλή δεν μπορούσα να μείνω κοντά στην κώχη εκείνη χωρίς το γέρο ή τη μάννα μαζί μου. Ός και τώρα ακόμα τη βλέπω την πέτρα που κάθισε ο γέρος και πήρε στα γόνατά του το τρεμασμένο μου τάγγελο, και θαρρώ πως τάφο-κοιτάζω. Τη βλέπω καλά την πέτρα, και το θαμάζω που δεν είναι ραχισμένη, δεν άλλαξε καθως άλλαξαν έσοι κάθισαν εκεί άπάνω, μήτε σηκώθηκε να φύγη, καθως εκείνοι. Δεν την έκλεψε κανένα ζεμπέκι, δεν καλογήρεψε, δεν άρρώστησε, δεν πέθανε, — και μήτε γράφει τώρα την ιστορία της!

Είναι τάγιο το βήμα του καλυδιού μου αυτή ή πέτρα. Θα δής εκεί κάποτε λουλούδια βαλμένα, ή και στοιδασμένα αυτά τα χαρτιά...

Άς πάρουμε τώρα μια από τις άξέχαστες εκείνες μέρες της έξοχης, κι άς την ιστορήσουμε, αν έχης υπομονή. Θαρρώ πως πρέπει. Έδω είναι που σ' έχω και σου μιλώ... Αυτ λόγια μονάχα για το Μεσοβούνι, μα μέρα της άθάνατης εκείνης της ζωής, κ' έχης όλη την ιστορία.

Μεσοβούνι είναι το βουνό που μας χωρίζει από τον κάμπο του χωριού, είναι κ' ή έξοχή μας. Ένα μικρό, παράμερο, ξεχασμένο κομμάτι του Παραδείσου, που βρέθηκε έδω άνάμεσα στα βουνά. Η μια πλευρά του έρθάνοιχτη, και βλέπει τη θάλασσα. Μια και μπής σ' αυτή τη φωλιά, και σαν πουλι σπαρταράει ή ψυχή σου. Άφησε πιά που σε μεθάει το θυμάρι κ' ή λυγαριά. Άφησε που σε κουφαίνουν τα κοπάδια τριγύρω με τα κυδούνια τους, που σε γλυκοκοιμίζουν οι βρύσες με τάνκοιμιά τους νερά. Μα κείνο που σου δίνει καινούρια ζωή, που σε κάνει κι άνασαινεις πιά εύκολα, είναι που Τούρκος δεν έχει χωράφι τριγύρω... Έχει: ρωμαϊκή ψυχή μέσα του

Πρόστουχο.

— Καλά του την καταφέραμε! Μπρέ μπράβο!

— Καλά να πάθει ο σχολαστικός!

— Ω τον ποιητάκο μας! Μα κυτάχτε τον πως περπατά. Σοδαρότατα! Χαχαχά!

— Ένοικιάζεται! Ένοικιάζεται! Χαχαχά!

Το άπάνω πάτωμα είναι άδειά!

— Άα! έτσι! άλάφρωσα βρέ παιδιά! μου καθότανε στο στομάχι!

Ο Κοραής άπέναντι τους κύταζε άπελπισμένος.

Η βροχή άρχισε δυνατώτερη τώρα. Ο δάσκαλος σηκώθηκε, έκλεισε το τετράδιο να μη βραχούν οι σημειώσεις του, σήκωσε από χάρμα το μαντήλι του, το δίπλωσε σε σχήμα τριγωνικό, κύταζε τον ουρανό, ένοιωσε τη βροχή να τότε μουσκεύει, σκέφτηκε λίγο κ' είπε:

— Βρέχει!...

Κ' ύψωσε την όμπρέλλα του. Μια χοντρή άγάρμψη σά γεροντοκόρη όμπρέλλα, και την άνοιξε, σιγά-σιγά, να μη σκιστεί. Καλοθρεμένος, με μουσι, σοδαρός, έσκυψε με κύπο κι άνασκήωσε το πανταλόνι του από το μέρος του τακουνιού μόνο. (Τούτο σήμαινε πως ή λάσπη στο δρόμο δεν είτανε πολλή). Το αίμα σωριάστηκε όλο στο κεφάλι του κ' οι ρα

τά μικρά το Μεσοβούνι. Ζούσανε μάλιστα τα χρόνια εκείνα και δυο τρείς Μεσοβουνιώτες που μύρισαν κι αυτοί μπαρούτι στα νιάτα τους! Ο γέρο Βασίλης είταν ένας. Ο μακκρίτης ο Άγγελάκος, στέ πλάγι μας, άλλος ένας. Είταν κι ο γέρο Καπλάνης, που είταν κι αυτός κατιτίς μια φορά. Όλοι τους ξωμερίτες, άπείραχτοι έμως τώρα, και δεν τους κακόδλεπε κανένας άγας. Παντρεύτηκαν και στον τόπο, έξω ο Βασίλης, που δρεξη για καινούριες άγάπες δεν είχε.

Αυτό είταν το Μεσοβούνι έρίστε τώρα κ' ή ζωή μας εκείνα τα χρόνια.

Πρι να φέξη, ο γέρος με κατέβαζε στο γιάλο και τραβούσαμε τις άποτονιές. Τα μουγκριά δεν άπαντέχουν όσπου να φέξη. Βγαίνουν από τα θαλάμια τους την αύγή, τριγυρίζουν τον κάδο να βρύνε φαει, χάφτουν το δόλωμα, πλάνουνται, κ' ύστερ άρχίζουν και στρεφογυρίζουνε σαν άδράχτια όσπου ζαρώνει και κουβαριάζεται το σκοινί, κι άνασκήώνεται τάγκιστρι και ξεμπλέχεται από τα σάδραχνά τους, και τότες ξετινάζονται και φεύγουν. Πρέπει λοιπό να τραβήχτούν οι άποτονιές πρι να ξεμπλεχτή το μουγκρι, κι αυτό κάμνανε.

Όστερα, σά ξεμέρωνα, ρίχταμε τις άποτονιές της μέρας. Ξέραμε που κατεβαίναμε τα λαδράκια, που τριγυρίζαν οι συναγριδες, και κει τις ρίχταμε. Όστερ άνεβαίναμε κατά το χτήμα, δι άρχιζε να χρυσώνη ο ήλιος της Άνατολής τα βουνά. Κι όσπου να χρυσώση και τα δικά μας τα βουνά, γυρίζαμε στο καλύδι με το καλήτι γεμάτο σόκα... Κατόπι άρχιζε ή δουλειά... Όστερα έπαιρναν οι γυναίκες τάργχειρά τους και κάμνανε συντροφιά του τζιτζικα κάτω από τη μεγάλη τη συκαμηνιά. Έρχονταν κ' ή Άγγελάκινα με τη ρόκα της, ήρχονταν κ' ή Καπλάναινα με το βρακί του άντρού της, και κάμνανε με τις δικές μας χωριά. Έγώ τότες έπαιρνα τάποκαλαμίδι, και σαν έρριχτα μια ματιά στις άποτονιές, τραβούσα κατά τον κάδο, έμπαινα στο νερό ως τα γόνατα και ψάρευα. Και σαν έπιανα σωστή τηγανιά γύριζα πίσω, όρα που έπρεπε να τηγανιστούν.

Τάπόγεμα ο ύπνος δεν μπορούσε να λείψη. Όστερα πάλι λίγη δουλειά, κι όσπου να γυρίσης να δής βράδιαζε. Και σά βράδιαζε, κατεβαίναμε στο γιάλο και καθίζαμε στα χαλίκια και βλέπαμε τα φάρια που πηδούσαν κοπαδικά άπάνω στ' άσημένια νερά. Εκεί κατέβαιναν όλοι. Έβλεπες κόσμο εκεί. Εκεί τραγουδούσαν τα κορίτσια, πετούσαν πέτρες τάγόρια στη θάλασσα, οι άντρες μιλούσανε για τα μαξούλια τους, οι γυναίκες για καθέτις. Άν έλειπε και καμιά τους, έμενε τόπος και για ψεγάδιασμα.

... Έλντοσα κ' έγώ με τάλλα παιδιά. Παράβαινα κ' έγώ μαζί τους στην πέτρα, στο τρέξιμο. Τους πουλούσα και λίγη σοφία, τους έηγοσα τί λογής τόποι είναι πίσω από της Άνατολής τα βουνά...

φές των ρούχων τρίζανε. Η σιάση του, έτσι που είτανε σκυμένος και τρίζεζε δεν είταν καθόλου άξιόπρεπη κ' έπιβλητική. Το καταλαβε και μόνος του και άνασκήώθηκε ολοκόκκινος, κ' έφυγε βαστικά, γρχμύ για το σπίτι του, άντιγράφοντας τις σημειώσεις του στο καθάρο.

Κ' οι τρείς, οι άλλοι τρείς φύγανε κι αυτοί γρήγορα-γρήγορα, λες και τους δέριανε και τους διώχναν τα γέλια που χυμούσαν ξωπίσω τους — σά μαντρόσκυλα που γαυγίζουν.

V

Έξοριου, έτσι που τρίζανε, τα μάτια της Χρυσούλας πέσανε στο χαρτί που είτανε καρφωμένο στη ρεντικότα του Όρεστη.

Ό πως μπόρεσε και κρατήθηκε και δεν έπεσε εκεί πίστομα στις πέτρες άπάνω! Ό πόσο θάδινε τη ζωή της νάχε τη δύναμη να γυρίσει πίσω στον όχλο εκείνο που γελοούσε εκεί πέρα και να θεαθεί μπροστά τους ξαγριεμένη, καταφρονετική κι άμείλιχτη και να τους πεί... Τί να τους πεί; τί να τους πεί; Κ' έτρεμε όλη.

— Τί έχης, Χρυσούλα; τί έχης; Ένοιωσε ο